

DELAVSKA POLITIKA

Izkaša dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 98

Maribor, sreda, dne 8. decembra 1937

Leto XII

Predsednik vlade dr. Stojadinović v Rimu

na obisku

Dr. Stojadinović je prispel v Rim v soboto zvečer, kjer so mu pripravili lep sprejem. »Slovenec« poroča, da so porabili 9000 metrov platna za jugoslovanske zastave. Ta obisk je bolj formalnega značaja z ozirom na trgovinsko pogodbo, ki je bila sklenjena. Po obisku Rima, si ogleda Stojadinović še milansko industrijo in se potem vrne v Beograd, kjer sprejme francoskega zunanjega ministra Delbosa, ko prispe v Beograd.

Politika prijateljstva s sosednjimi in drugimi državami je potrebna. O tem ni dvoma. Značilno pa pripominja k temu obisku »Berliner Tagblatt«, da stoji Jugoslavija na strani Italije proti revolucionarnim silam, ki hočejo razdreti evropski mir in red, s čemer hoče označiti politiko predsednika vlade.

Potovanje Delbosa po Evropi ima tudi namen sporazuma med državami, miru in reda na demokratični podlagi.

Predvsem sporazum glede Sredozemskega morja

Nemške zahteve so presenetile Francijo

Londonsko konferenco angleških in francoskih politikov so nemške kolonialne zahteve presenetile, zlasti Francijo. Med drugim zahteva Nemčija ozemlja v belgijskem Kongu in Angoli. S tem so prišle nemške kolonialne zahteve do reševanja.

Anglija ne namerava pričeti kolonialnega vprašanja takoj, marveč namerava počakati na ugoden trenutek. V ta namen izdela protizahteve, ki se tičejo Sredozemskega morja in drugih mednarodnih vprašanj. Šele na bazi protipredlogov in sporazumno z interesiranimi državami pride do konkretnih pogajanj.

Prekinitev pogajanj med francoskimi so- cialisti in komunisti

Socialisti hočejo ostati socialisti

Pogajanja o zedinjenju francoske socialistične in komunistične stranke v eno samo »stranko proletarijata«, ki so se vršila med delegati obeh strank že od junija meseca tega leta, so bila odgojena za nedoločeno dobo v zmislu sklepa predsedništva socialistične stranke.

Predsedstvo socialistične stranke tako-le pojasnjuje svoj sklep. V predpovedovanjih je že mislilo predsedstvo na to, da se obe stranki »zedinita v svobodno stranko« in nikakor ne, da »socialistična stranka utone v komunistični stranki pod vodstvom tretje internacionale.

Glavni vzrok socialistične nezadovoljnosti je bil pa nedavno objavljeni ostri članek tajnika tretje internacionale Dimitrova, ki je natisnjen v listu francoskih komunistov »Humanité«. V tem članku Dimitrov obrekljivo napada socialno demokracijo.

Vendar pa socialistična stranka ne izključuje možnosti novih pogajanj, toda ob pogoju »lojalne in trajne edinstvenosti«, ki je prepotrebna v takih pogajanjih.

Za utrditev demokracije v Evropi

Delbos potuje . . .

Francoski zunanji minister Delbos je po londonski konferenci odšel na potovanje po Evropi.

Najprej je odrazil v Varšavo. Ustavil se je spotoma v Berlinu, kjer je razgovarjal z nemškim zunanjim ministrom Neurathom. Oba ministra soglašata v tem, da treba nekaj storiti, da se izboljša atmosfera med obema državama.

V Varšavi je Delbos razpravljal o zvezi med Francijo in Poljsko, ki obstoja že od 1921, o manjšinskem vprašanju, o odnošajih z Rusijo in Nemčijo, o sodelovanju z Rumunijo, o spravi s Čehoslovaško in končno o zahtevi Poljske po kolonijah.

Delbosova misija v vzhodni in jugovzhodni Evropi ima torej namen, utrditi politično sodelovanje evropskih malih držav in male antante z zahodno demokracijo, to je Francijo in Anglijo, v katerih imenu Delbos potuje.

Zanimivo je, da v Nemčiji zro na Delbosovo potovanje z nekim apatičnim nezaupanjem, dočim italijanski tisk zaenkrat molči, kar je tudi prej znak nezaupanja kakor veselja glede delovanja za — svetovni mir.

Delbosovo potovanje ima vsekar namen

utrditi položaj demokracije

ter izboljšati odnošaje s Francijo vzhodnih in jugovzhodnih evropskih

držav in držav. To je problem, ki ga mora demokratični svet prav iskreno pozdravljati. Toda problem sam, če ni elementa, ki bi ga rešil, ostane problem in se sesuje v prah. Tu ima prav angleški pisatelj Shaw, ki pravi, da je Evropa bogata v besedah, siromašna pa v dejanjih. Zakaj?

Politični dogodki zadnjih let so zrcalo. V vseh važnejših mednarodnih vprašanjih je

popolnoma odrekla sposobnost demokracije,

dasi ima na svoji strani mednarodne pogodbe, dolžnosti in odgovornosti. Kaj bi ponavljali vse katastrofe o Kitajski, Abesiniji, Španiji itd. Nikjer se demokracija ni uveljavila s svojimi pravicami. To so grehi. Toda grehi se nadaljujejo. Kapitalistični fašizem nadaljuje s svojim rovarjenjem po sosednjih in ostalih deželah, kakor je že rovaril prej v Španiji in drugod, ko njegova agresivnost še ni bila tako vidna. Demokracija vse to dopušča in molči.

Omenili smo že zadnjič, kako celo angleški list »Times« ščuje Nemčijo proti Čehoslovaški zaradi nekkih krivic, ki se gode Nemcem na Čehoslovaškem, dasi je manjšinško vprašanje tam razmeroma urejeno. Z enakimi metodami, kakor v tem primeru deluje kapitalizem s fašizmom

drugod. Dokazuje to tudi zasnovana zarota v Franciji, za katero so žrtvovali domači in tuji kapitalisti znatne milijone.

Tu torej ni na mestu igračkaneje z besedami, marveč je

potrebna odločna politika demokracije,

ki mora uveljaviti svoj princip in svojo veljavo. Demokracija mora prekrizati račune kapitalizma, odvzeti mu mora vpliv na mednarodne dogodke v svetu, ker dokazuje zgodovina zadnjih let, da so vse vojne več ali manj posledica zahrbtnega hujskanja in zahrbtnega spletkarenja kapitalističnih kamaril.

Ni drugače glede Abesinije, Španije, Kitajske.

Če ima Delbosovo potovanje po Evropi namen poživljenja aktivnosti demokracije, je plemenit. Namen sam brez dejanj pa ne more uspeti. Uverjeni smo, da ima potovanje tak namen.

Interesantno je tudi, da gospoda vprek govori o vojni nevarnosti. Ne pove pa, kje je ta in kakšni so vzroki te nevarnosti.

Demokracija zbudi se in preidi k dejanjem!

Odločaj javno o javnem življenju sveta!

Pa bo vojnih hujšakcev in sleparjev konec!

Ubogi Jugoslovan plača sladkor skoro štirikrat dražje, kot bogati Anglež

Nekaj primerov o ceni in porabi sladkorja

Pravijo, da je sladkor dobro in potrebno hranivo. Velika je pa razlika po posameznih deželah glede cene in porabe sladkorja na eno osebo.

Samo par primerov letne porabe v kg:

	na osebo	Cena v Din
Anglija	49.1	3.74
Švedska	43.9	6.12
Švica	32.5	3.91
Avstrija	23.7	11.13

Čehoslovaška	23.5	11.30
Francija	22.6	6.63
Nemčija	22.5	13.34
Madžarska	10.9	11.23
Španija	11.0	7.48
Italija	7.1	14.20
Jugoslavija	4.6	13.00
Zed. države	43.1	4.59
Avstralija	44.8	5.61
Japonska	10.1	4.08

Ta pregled velja za 1936 in je z ozirom na porabo sladkorja socialno zrcalo navedenih dežel.

O slovaški zaroti Razkritja v čehoslovaškem parlamentu

V čehoslovaškem parlamentu je v proračunski razpravi rekel poslanec Sidor, da je bil 1935 dr. Tuka po krivici obsojen zaradi veleizdaje, ker je organiziral slovaški upor.

Minister dr. Derer je stvar pojasnil. Dr. Tuka je organiziral upor. To je priznal sam sodišču 22. aprila 1935. V zvezi pa je bil z inozemstvom, kjer so mu izdelali načrte za

upor. Dobival je tudi denar iz inozemstva ter je bil v najtesnejših zvezah s fašisti in jugoslovanskimi emigranti. Celo Anglež lord Rothemere je sodeloval ter deloval za združitve Slovaške z Madžarsko, češ, da dobi popolno avtonomijo.

Nas zanima glavno dejstvo, da je tudi ta »upor« organiziral tuji fašizem in tuji kapital.

Japonci pred Nankingom

Kitajci prešibki za odpor

S premočjo vojne tehnike prodirajo Japonci vedno globlje v Kitajsko in so se že približali Nankingu, glavni mestu Kitajske, na topovski odstrel. Pričakuje se, da bodo v

kratkem času zasedli Nanking.

O miru zaenkrat še ni govora, dasi se čuje mnogo o posredovanju.

Izgleda, da veselo same niso posebno interesirane na miru, ker ra-

Ameriško delavsko gibanje

Med Greenom in Leurisom še ni sporazuma

Te dni se je vršilo pogajanje med zastopniki zveze strokovnih organizacij (predsednik Green) in neodvisne delavske organizacije (voditelj John Lewis), ki pa ni vedlo do sporazuma. Green je absolutni pristaš nerazrednih in nepolitičnih strokovnih organizacij, dočim je Lewis popolnoma opredeljen.

Razvoj ameriškega kapitalizma in stremljenje njegovo po svojevrstnem fašizmu, katerega pritisk občuti celo predsednik Zedinjenih držav Roosevelt, bo to vprašanje že v par letih spravilo na pravo pot.

Koliko je državnih nameščencev

Po finančnem poročilu ima država 208.752 nameščencev, vpokojencev 65.631, invalidov 69.827. Pennzije in invalidske podpore znašajo 1.119.4 milijone dinarjev.

čunajo s tem, da čim dalje bo trajala vojna, tem bolj bo Japonska gospodarsko izčrpana in tem manj sposobna za nove podvige.

Razen tega pa oboroževalna industrija lepo zasluži in se ji tudi noče miru.

Žrtev vojne je kitajsko in japonsko ljudstvo.

Anglija v Španiji - razdvojena

Angleški konservativci za monarhijo v Španiji — delavska stranka za republiko

Angleška vlada je sklenila, da v doglednem času prizna Francovo vlado. Delavsko glasilo ta sklep ostro obsoja («Daily Herald») in pravi:

Prvi oficialni agent Francov je vojvoda Alba, ki je angleški plemič. Že sedaj je vlada vojvodo priznala kot poloficijelno diplomatsko osebnost. Če potuje v Anglijo, njegove prtljage obmejni kontrolni organi ne smejo pregledati. Alba je angleške ministre uveril, da bo s priznanjem Franca vlada podprla monarhistični element v škodo fašizma. Pod tem vplivom so se ministri odločili za podpiranje restavracijskih stremiljenj. Bodoči kralj naj bi bil princ Don Juan, ki je v Angliji študiral in

bil tudi častnik angleške mornarice. Alba je tudi zagotovil, da bo bodoča monarhija Španija izrecna prijateljica Anglije.

Tako «Daily Herald».

Dalje je predsednik angleške vlade Chamberlain pojasnil trgovinske razgovore s Francovo vlado, češ, da ti niso diplomatskega značaja. Razgovori so privatno trgovskega značaja, ki jih je treba voditi z obema španskima taboroma, da pa vlada Francove vlade de facto ni priznala.

Kot odgovor na to zadržanje konservativcev je sedaj poslala delavska stranka svojega vodjo, majorja Attleeya, v Španijo na obisk, da se prepriča o dejanskem položaju na

ozemlju, ki ga brani republikanska vojska in se posvetuje z vlado v Barceloni, kako bi mogli angleški delavci s svojim političnim vplivom najbolje pomagati republikanski vladi v njenem boju za zmago demokracije.

Potovanje Attleeya je vzbudilo v krogih konservativcev nevoljo in so radi tega interpelirali že v parlamentu. Obžalovati je, da v teh usodnih dneh ni na krmilu v Angliji delavska vlada.

Brez večjih bojov

je potekel prejšnji teden in tudi te dni se na španskih bojiščih ni zgodilo ničesar pomebnega. Izgleda, da je nameravano Francovo ofenzivo prehitela zima.

Pekovski mojstri proti odpravi nočnega dela v pekarnah

Intrige mojstrov v Beogradu

Podpredsednik finančnega odbora poslanec dr. Časlav Nikitović je predstavil ministru socialne politike in ministru za trgovino in obrt deputacijo pekovskih mojstrov, ki je poslala ministrom svoje — stališče. Poročilo o avdijenci je torej čisto — »diplomatično« in ne navaja zahtev delodajalcev, ki jih itak že poznamo.

Minister socialne politike naj bo v tem primeru bolj minister narodnega zdravja, pa bo takoj uvidel, da »stališče« delodajalcev ni utemeljeno. Zaradi odprave nočnega dela v pekarnah še ni noben državljani umrl od gladi, zdravje si pa lahko ohrani mnogo državljanov.

—(—)

Konjunkturisti, vkup! »Najmočnejša stranka v Avstriji je — domovinska fronta,« poroča »Slovenec«. Mi pravimo, da je tudi edina, ker so ostale prepovedane!

Knez Starhemberg se je zopet oženil. Znani bivši avstrijski hajmverovec knez Starhemberg, ki je bil hud sovražnik socialistov in je sodeloval pri pobujanju socialnih demokratov, se je oženil drugič z igralko Gregor. Avstrijski klerikalci mu niso zaupali in so ga potisnili v kot. Njegov novi zakon je pa veljaven, ker je knez dobil od cerkvenih oblasti razveljavljenje prvega zakona. Za kneza je to priznanje nagrada, ki je pa navaden zemljan nikdar ni vreden. Tako bi vsaj utegnili misliti, ker niso vzroki prve ločitve nikjer pojasnjeni. — Zanimivo je to, da se nad Starhemborgom skandalizirajo sedaj tisti krogi, (pri nas »Slovenec«), ki so ga kovali v zvezde, ko je povzročil februarško krvoprelitje v Avstriji in pomagal ustanoviti katoliško stanovsko državo.

Tudi brazilski diktator posnema svoje evropske vzornike. Brazilski diktator je razpustil vse stranke — razen svoje, kajti samo ta je za državo! Uboge države, ko bo enkrat konec takih edino zveličavnih strank! Vse se bodo podrl!

Spisi o samomoru avstrijskega prestolonaslednika Rudolfa so izginili. Ni jih več. Cesar jih je takrat izročil grofu Taaffeju z naročilom, da se smejo objaviti šele petdeset let po njegovi smrti. In prav je, da so se izgubili, vsaj nihče ne bo mogel kontrolirati bedastih romanov o tej dinastični tragediji, v koliko so resnični in v koliko politična reklama.

Južnoafriška Unija ustavi podporo italijanski plovbi. Po pogodbi iz leta 1934 je dajala južnoafriška Unija italijanskemu plovstvu za promet med njo in Genuo okoli 36 milijonov dinarjev letne podpore. Unija to podporo sedaj ustavi.

Kar dve smrtni žrtvi rudarjev

Zopet nesrečna Barbara

Iz Rajhenburga poročajo:

Pri rudarski proslavi Sv. Barbare v Senovem pri Rajhenburgu se je zgodila zopet žalostna nesreča. Po proslavi je prišlo do prepira, v katerem je bil ubit rudarski zaupnik Frlan, oče 6 članske rodline. Bližjega poročila še nimamo. Vsekakor naj bo ta nova nesreča končni opomin rudarjem in vsemu delavstvu:

Neisprosen boj alkoholu. Mesto pijače, izobrazbo, delavski časopis v roke, pa ne bomo imeli takih usodnih žrtev in zapuščenih sirot.

Osiroteli rodlini naše najgloblejše sožalje!

V rudniku v Zabukovci,

ki je v državni upravi, pa je transmisijska zagrabila 28letnega rudarja Jakoba Cilenška iz Megojnice in je na posledicah poškodbe še isti dan umrl. Koliko nadebudnih življenj je že na ta način pograbila transmisijska — kje so varnostne naprave in nadzorstvo nad življenji naših najboljših delavcev?

Telo in dušo zahtevajo

(Zelo poučna polemika med »Slovenec« in Sokolom Lajovicem)

»Slovenec« in industrijalec Lajovic sta kar prehitro končala polemiko o delavcih tako, da jo je večina naših ljudi prezrla. Oba sta začutila, da imata skupni interes, da o takih stvareh ne govorita pred javnostjo.

»Slovenec« je napadel industrijalca Lajovica, ki je drugače »sokol«, da zahteva od vseh svojih uslužbenec, da so člani »Sokola«.

Lajovic se tega očitka načelno ni branil in je še pristavil: »Mnogim podjetnikom Sokolom je ljubo, če so njihovi nameščenci člani Sokola, kar je razumljivo in pravilno.«

Potem pa je Lajovic prosil »Slovenca«, naj objavi izjavo, ki jo morajo podpisati nastavljenici v »katoliških« podjetjih, kakor so »Stora« v Št. Vidu, »Šešir« v Škofji Loki, »Indus« v Ljubljani, Lesna industrija Marijin grad itd.

»Slovenec« je seveda na to sramežljivo molčal, Lajovic pa tudi ni več dregal vanj.

Kaj sta s tem razodela nazadnjaški »Slovenec« in »napredni« industrijalec. Da sta si popolnoma enaka. Oboji hočejo, da jim uslužbenec napol zastoni dela, vrhu tega mora pa še svojo dušo zapisati tistemu »programu«, za katerega se ogreva g. šef. To je svobodoljubnost in socialnost Knafeljeve in Kopitarjeve ulice, ki se je moremo ubraniti le s trdno socialistično solidarnostjo in organizacijo!

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

Dama in po svetu

Še nas bodo izkoriščali Kreugerjevi bratci. Švedski magnat Kreuger, ki je sam končal svoje življenje, potem, ko so ga razkrinkali kot goljuf, je kakor znano, posodil naši državi težke milijone. V zastavo za to posojilo in, da bo imel čim več dobička, smo mu izročili tudi vžigalični monopol. Posojilo, ki je v obliki vrednostnih papirjev krožilo na borzah je naša država odkupila s pomočjo posredovalcev. Vžigalični monopol, ki je bil zastavljen za to posojilo, so si pa Kreugerjevi bratci lepo pridržali in ga bodo izkoriščali še okoli 20 let! Ni treba povdarjati, da bodo nagrabili v tem času milijone in milijarde, ki jih bomo plačali mi, ne vstevši onih milijonov, ki jih bodo plačali državljani radi prepovedane rabe vžigalnikov, ker se s tem zmanjšuje dobiček izkoriščevalcev vžigaličnega monopola.

Organizacija nameščencev za izboljšanje plač nameščencev. Zveza privatnih nameščencev v Zagrebu vodi večjo akcijo za izboljšanje plač nameščencem. Tudi zagrebški občinski nameščenci so zase pokrenili akcijo ter zahtevali božičnico in zvišanje plač. Zahteva je upravičena,

ker se celo uradno priznava, kako silno je porasla draginja življenjskih potrebščin. Ta opomin velja tudi za Ljubljano, Maribor, Ptuj, Celje itd. ter privatna podjetja.

Ker se niso udeležili proslav 1. decembra, »Slovenec« zelo napada Sokole. Sokoli pa niso šli k proslavam, ker so se jih udeležili uniformirani slovenski fantje, ki so postali konkurenčna organizacija »Sokol«. S. A. V. ...

Izgnali smo londonskega Reuterjevega poročevalca. V Beogradu je bil izgnan Beuterjev dopisnik Hubert Harrison, ker je netočno obveščal angleško javnost in tendenciozno. Oblast mu je poslala obvestilo, da njegovo bivanje v Beogradu ni več željeno.

Narodni dohodki so po poročilu finančnega ministra znašali 1926 69.6 milijard, 1931 42 milijard, 1935 37.5 milijard, 1936 zopet 42.3 milijarde in 1937 pa 44.2 milijarde dinarjev.

Ljubljanski velesejem bo imel v l. 1938. dve prireditvi. Spomladanski velesejem bo od 4. do 13. junija. Jesenski velesejem pa od 1. do 12. septembra.

A. M. de Jong:

76

IZDAJA

Otroška leta Mereyntyjeja Geysena

»Ti nisi hud nanj? je vprašal še enkrat, in ko je župnik zopet odkimal in se še naprej smehljaj, je dodal poln upanja: »Ali ga smem imeti še vedno rad, četudi je zaprt?«

Župnik se je suho odkašljaj in položil svojo roko na Mereyntyjejevo glavičlo, da mu je postalo toplo pri srcu.

»Seveda, ljubi moj,« je rekel. »Sedaj ga moraš imeti še rajše, ker je nesrečen... Tako hoče ljubi Bog, ali ne veš tega?«

Mereyntyje je pokimal in oči so se mu svetile od veselja. Torej se vendarle ni motil o ljubem Bogu. O vse bo še dobro. Nenadoma je župnik povzel besedo.

»Veš kaj, Mereyntyje? V sredo popoldne moraš priti enkrat k meni v župnišče, in potem bova skupaj pisala Vrču pismo. Ali ne misliš, da ga bo Vrč zelo vesel?«

Mereyntyjeju se je srce topilo od radosti. Mahoma mu je odleglo in čutil se je srečnega. Sam

ni vedel, kaj naj bi odgovoril, s tresočim se glasom je rekel:

O da, prosim, gospod župnik!«

Potem pa je zbežal, kolikor so ga nesle noge skozi vrtna vrata, prevzet od tega kar je doživel in ponovno ves zmeden, samo, da ta zmeda ni bila več tista strah vzbujajoča zmeda, ki se jo je bil pravkar rešil. Župnik je gledal za njim, roke prekrizane na prsih, v katerih mu je igralo srce. Bolesno je mrmral:

»Srečno detinstvo... Čisto kot kristal... In kaj ostane od vsega tega, kadar utone v življenju? ...«

Skakaje je hitel Mereyntyje po vaški cesti in se poskušal v hoji po ostrorobatih kamnih, ki so ležali ob robu sveže izkopenega cestnega jarka. Bil je izredno vesel, kot doslej malokdaj v svojem življenju. Svet se mu je zdel zopet kot nekdanj, moten pajčolan, v katerega je bil zavil, se je dvignil in zopet je lahko nanj posvetilo sonce. Zadnje čase mu je bilo res težko. Kajti bil je vajen živeti verujoč v dobroto vseh stvari in ljudi, doživel pa je bridko razočaranje. Mnogo grdega je čul pripovedovati o svojem zaprtmprijatelju. Odkar je bil proč, so si upali govoriti o njem vse mogoče slabe stvari, česar si poprej, dokler je trdovratni velikan živel v njih bližini niso upali, am-

pak so skrivali v svojih srcih polnih sovraštva in zavisti. Tudi Mereyntyje je moral pogoltniti marsikatero psovko in grdenje. On pa se je junaško zadržal, stisnil je zobe in ni niti črnil proti vsem tem neusmiljenim posmehovalcem, tem škodoželjnim figarskim gobezdačem, ki so se naslajali ob nesreči drugega... Željan maščevanja, se je odločil, da si bo vse natanko zapomnil, kar je ta ali oni izmed njih rekel, in povedal Vrču, ko se bo zopet vrnil... Skrbno si je hotel vse zapisati in potem jo bodo dobili vsi — vsak ob svojem času — pošteno po podplatih, kakor so si bili zaslužili. Tmuren in čemeran se mu je zdel svet v njegovi bolečini, kot brezbarven. Nikakor ni mogel doumeti, kako je mogel prej nekoč tako brezskrbno poskakovati po svetu, na katerem je bilo toliko grdobije, nevšečnosti in nesreče. Sedaj je uvidel, da se je grdobija že dolgo poprej skrivala pod površino. Dolgo že so oprezovali, kako bi lahko naskočili Vrča. Vsi so bili grdi, graničar, orožniki na konjih, Jančka in vsi ti ljudje, ki so se na skrivaj škodoželjno veselili Goortove nesreče, ter ga najbolj ogabno raznašali, so ga imeli na vesti. Najhuje pa je bilo, da je Mereyntyje prvič v svojem življenju podvomil v vsemogočnost in pravičnost Boga.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

Trbovlje

Rudarsko zborovanje

V nedeljo, dne 12. decembra t. l. se bo vršilo ob 9. uri dopoldan rudarsko zborovanje Zveze rudarjev Jugoslavije v dvorani »Delavskega doma«. Ker se bodo obravnavale važne zadeve, pozivamo vse rudarsko delavstvo, da se zborovanja udeleži. Udeležba pa je obvezna za člane organizacije. — Vodstvo ZRJ, podružnica Trbovlje.

Kino »Delavski dom« bode nekoga v oči. V nekem listu se je nekdo spodtaknil nad vodstvom kina »Delavski dom« in osebam, ki ga vodijo. Da bo dotični, ki se vrtka v stvari, ki ga nič ne brigajo, imel mirno vest, mu povemo, da je zadeva glede vodstva kina »Delavski dom« in odškodnine, ki je na popolnoma v redu. Raje naj se sam vpraša odkod so sredstva, s katerimi se hoče graditi v bližini »reprezentativne« stavbe.

Za ženske pravice

Predavanje za naše ženske je minuli četrtek privabilo toliko naših sodružic, da so prav napolnile obširno dvorano Delavskega doma. Razen sodružic pa je prišlo tudi lepo število sodrugov, ki so zvesti obiskovalci vseh naših predavanj. Uvodno besedo je spregovoril s. Feženko. Predavatelj s. dr. Reisman je v nadenornem govoru razložil pravzaprav prepotrebne zahteve o polni enakopravnosti žensk, ki se izražajo šele v moderni socialni zakonodaji, medtem, ko starejši zakoni žensko še močno zapostavljajo. To vidimo posebno pri zakonih o nezakonski materi in njenem otroku, ki je v naši državi posebno na jugu še brez zaščite. Slišali smo lepe besede Masaryka o ženi in končno še nekaj za mater, ki imajo otroke v uku kot vajence in tudi o nujni potrebi ženske izobrazbe, delavskega časopisa v kuhinji. S. Jelen je posvetil svoj govor nalogam ženske v strokovni organizaciji in kulturnem društvu, kjer na žena vneto pomaga možu sodruku. Sodružice so bile kar najbolj zadovoljne s predavanjem ter soglasno želele: pridite zopet! Predavanju je sledila še običajna »spoved« z neštevilnimi vprašanji sodružic za nasvete v raznih njihovih težavah.

Zagorje ob Savi

Obsodba radi procesije. Pred meseci smo poročali, da so bili pred sreskim sodiščem v Litiji štirje rudarji oproščeni radi obtožbe zasmehovanja procesije, ker se jim ni mogla dokazati nobena krivda. Že prej je rudarje obsodilo radi tega sresko načelstvo, a so se prizadeti pritožili na Bansko upravo. Sedaj so dobili ti rudarji sledečo rešitev Banske uprave: »S kazensko razsodbo sreskega načelstva z dne 20. jan. 1937 ste bili radi prekrška čl. 74 zak. o notranji upravi, ki ste ga storili s tem, da ste dne 24. dec. 1936 v Toplicah javno zasmehovali procesijo, se nespodobno obnašali, upili nad ljudmi, ki so šli v procesiji »presice hudičeve« in druge psovke, vsled česar so se nad vašim početjem zgražali prisotni, po čl. 78 cit. zakona obsojeni na globo Din 500, v slučaju neizterljivosti na 10 dni zapore. Vaši pravočasno vloženi pritožbi z dne 26. jan. 1937 se ne ugodijo in osporavana kazenska rozsodba potrjuje. Dokazano je, da so bili o priliki procesije dne 24. decembra 1936 v koloniji v Toplicah neredi, da so na udeležence padala polena in psovke. Ni sicer dokazano, kaj in koliko je zakrivil vsak posamezni, gotovo pa je, da ste pri izgredivih sodelovali v skupini izgredivnikov.« — Ker odločba sama priznava, da ni dokazano, kaj in koliko je zakrivil vsak posameznik, bodo ti posamezni vložili sedaj tožbo na upravno sodišče proti odloku Banske uprave.

Pečovnik pri Celju

Rudarji zahtevamo od vodstva Narodno strokovne zveze, da čimprej izvede mezdne zahteve. Zdej je že skoro dva meseca odkar ste jih vložili brez vednosti večine rudarjev in je skrajni čas, da se to vprašanje že enkrat reši. Mi smo lačni, brez obleke in obutve pa ne moremo dalje čakati. Dajte »narodni«, saj imate »narodnega« tajnika, ki zna kolektivne pogodbe vlagati. Pritisnite tudi vi nacionalni, nekdanji revolucionarni rudarji iz Zagorja. Pospešite mezdno gibanje tudi vi, krščanski »barbarovci«, ki imate močno zaslobmo v Jeruzalemu. Zganite se vsi, ki imate moč in vplyv in ne zapustite nas bednih lačnih. — Pečovniški rudarji.

Potek bojev pred Quinto in Belcito

Z aragonske fronte v novembru 1937.

Ponoči so nacistična letala skušala prinesiti oblegani posadki hrano in municijo. Letala so se spustila zelo nizko in so odmetala svoj tovor, ki pa je padel večini v naše postojanke. Prav lepe in dobre so bile šunke, katere so bile poslale le kot priboljšek, kajti v vrstah Frankovcev vlada pomanjkanje in nam o tem stalno pripovedujejo ujetniki podudarjajoč, da pomanjkanje hrane povzroča silno nezadovoljstvo. Po večdnevni težkih uličnih bojih, smo

Ljubljana

Ali je potrebno razširiti ljubljansko splošno bolnico?

Mnogo se je že pisalo o tem vprašanju. O tem so razpravljali razni zdravniki, ki so opisali težkoče in ovire, ki jih imajo pri izvrševanju svojega poklica vsled premajhnih prostorov, da marsikaj ne morejo izvršiti, kakor bi bilo potrebno. Pa tudi higijenično bolnica ni urejena tako, kot bi morala biti. Kot lajik ne nameravam razpravljati v tem članku o takih vprašanjih, ker so zato poklicani zdravniki, pač pa se mi zdi, da ne bi bilo pravilno, ako molčim o tem, kar sem sam doživel v tej bolnici, na kirurškem oddelku št. 1 v času od 18. do 22. novembra t. l.

Ko sem prišel ob 15. uri na oddelk, so čakali poleg mene že trije drugi bolniki. Postelje so bile vse zasedene, večinoma tako, da sta ležala po dva bolnika na eni 80 cm široki postelji. Ko sem čakal že eno uro, me je vprašala sestra, če sem pripravljen se vleči v posteljo, kjer bi ležala dva bolnika skupaj. Ker pa sem to odklonil, me je pustila seveda še nadalje čakati tako dolgo, da je prišel g. primarij, ki je videl, da še nimam postelje. Po kratkem času sem res dobil svojo posteljo. Z boleštvom in neprijetnim občutkom pa sem moral gledati, ker se mi je moral umakniti drug revež-bolnik in se preseliti k drugemu bolniku na itak ozko posteljo. Potem pa se je pričelo pripravljati za nočni počitek. Bilo je okoli 19. ure. Nanosili so nekaj nosilnic, na katere so legli bolniki: štirje ali pet na jih je leglo na žimnice in druge čunje, kar po tleh. Pravega miru seveda ni bilo vso noč. Ob 4. uri zjutraj je pričela sestra pri bolnikih meriti vročino, ko je bilo to gotovo, se je pa začelo pospravljati postelje. Oni, ki so ležali po tleh so morali vstati, da so odnesli žimnice in perilo, na čemer so spali. Tudi nosilnice so počasi izginile iz sobe, da so mogli počistiti in pomesti. Seveda so med tem opravile sestre tudi brezpogojno potrebne molitve, na kar bi bil skoro pozabil.

Drugi dan, t. j. 19. t. m. pa sem si vso zadevo še bolj natančno ogledal. Prešel sem najprej bolnike v naši sobi, katerih je bilo 53, poleg tega pa še v mali sobi trije. Če pa prištem zraven še postrežnike in druge, bo skupno število gotovo presegalo 60 oseb, ki imajo vsi skupaj, glej in se čudi, eno — stranišče, ki je vedno vse mokro. Čevli so menda pokvarjeni, tako, da, če nimas dobrih copat, si zmoošiš noge.

Poleg stranišča se nahaja tudi ena kopalnica, ki je približno 5 m dolga in 3 m

Velekapital raste iz revščine. Ob prvem je mogel človek opazovati, kaka gneča je bila pri prodajalnih trdke, ki pravi, da prodaja poceni obutev. Da, revščina in velekapital napredujeta v enakem tempu, vsak seveda v svojo smer.

Kam gre Francija? O tem je nedavno govoril v Pragi najožji Blumov sodelavec s. prof. Dominis. Glavne misli njegovega predavanja in sledeče diskusije praških politikov bo predočil danes, v torek, ob 20. uri na predavanju v dvorani Delavske zbornice s. dr. Reisman. Vabljen vsak, ki se zanima za resna politična vprašanja.

SABA priznana dobra rezila za britje se dobijo povsod

Delavski azil — vajeniški dom. »Slovenec« pojasnjuje v polemiki z »Večernikom«, zakaj je občina delavski azil spremenila v vajeniški dom. Pravi, da radi tega, ker je bilo poslopje napačno zgrajeno za delavski azil. V čem obstoja ta napaka, ne pove, pa tudi ne, zakaj je poslopje prikladno baš za vajeniški dom in sicer baš za dom nekega društva, ki je »Slovenec« tako blizu. Baje je v tem azilu tudi ena soba za potujoče delavce, ki po mnenju »Slovenca« zato niso nič prikrajšani. Tega »Slovenec« gotovo sam ne verjame, še manj mu more verjeti ostala javnost. Gospodje so praktični, znajo izrabiti konjunkturo in bi bilo prav, da se od njih učimo. V enem se pa strinjamo s »Slovencem«, in sicer v graji, da je delavski azil ostal dve leti prazen, da je bila v njem le borza dela in pa stanovanje g. šefa. Prav bi bilo, ako bi nam kdo pojasnil, zakaj je poslopje stalo toliko časa prazno. Menda vendar ne ra-

široka. V njej se nahaja emajlirana banja, ki pa je na dnu že popolnoma okrušena. Izgleda bolj podobna koritu, kot pa banji. To kopalnico uporabljajo vsi bolniki, ki prihajajo in odhajajo, da se v njej preoblačijo. Jako prijetno je stati na asfaltiranih (?) mokrih tleh. Včasih je tako zasedena, da je sploh premalo prostora za slačenje in oblačenje pacientov.

Najlepše pa je bilo na večer, približno ob 19. uri. Takrat nas je dobilo kakih šest bolnikov klistir v omenjeni kopalnici. Prvi je bil še srečen; takoj po klistiru je moral v stranišče. Toda drugi smo imeli strašno smolo. Vsi smo se držali za trebuhe, ker nismo mogli na stranišče. Jaz nisem mogel vzdržati. Zahteval sem od sestre druge spodnje hlače. Nekaj časa se je temu upirala, končno pa sem le prišel do svežih hlač.

Lepo je bilo tudi v nedeljo zvečer. Vse postelje so bile zasedene s po dvema bolnikoma. Samo par izjem, bolniki, ki so ravno prestali težke operacije, so ležali sami. Jaz sem se vlegel ob 20. uri v posteljo in zaspa. Nekako med 22. in 23. uro me začne buditi nočna sestra, da naj se umaknem, da se bo poleg mene vlegel še eden v posteljo. Jaz sem se nekaj časa temu upiral, ko pa mi le ni dala miru, sem vstal in prepustil ležišče onemu, ki je imel baje zlomljeno roko in nalomljena rebra. Čeravno mi je sestra rekla, naj ležem k njemu nazaj, tega nisem storil, ker bi mu z dotikom lahko povzročil še huiše bolečine. Torej tako se mi je godilo in to celo meni, ki sem znan, da si ne pustim dopasti kake krivice in se znam braniti, če je treba zelo energično. Kako se godi potem onim revežem z dežele, ki se boje vsakega ostrejšega pogleda gotovih ljudi?

Teh žalostnih razmer v bolnici pa niso krivi ne zdravniki, ne drugo bolniško osebje. Zdravnikom gre vsa hvala in čast. Moja kritika velja le onim, ki so krivi, da se prostori ne razširijo in da je vsled tega bolnica nepopolna, natpana, da ni mogoče vzdržati higijene in odpraviti vse polno nedostatkov. Javnost se mora zavzeti z vso energijo, da se ljubljanska splošna bolnica poveča in razširi. Če se najde za vse drugo denar, naj se ga najde tudi za to, da ne bodo trpeli pacienti, zdravniki in strežno osebje vsled varčevanja, kjer absolutno ni na mestu.

Tramvajska vožnja v Št. Vid in nazaj je kaj zabavna. Se bolj mikavna bi bila, če bi postavili »kolodvorske« buffete na izogibaščih, kjer čaka tramvaj na tramvaj skoro po 10 minut.

Maribor

di tega, da bi bili brezposelni in potujoči nevsedeča sosesčina?

Predobjava — Silvestrovanje pri Unionu (prej Götz)

Strokovna komisija v Mariboru in »Podsavez delavskih pevskih in kulturnih društev« bosta priredila pri »Unionu« silvestrov večer z bogatim sporedom. Sodelovala bodo vsa mariborska delavska kulturna društva. Igrala bo godba I. glasbenega društva žel. del. in uslužbenecv pod taktirko g. Schönherrja. Šaljivi nastopi! Najlepši zaključek starega leta bo pri Unionu. Vstopnina bo: v predprodaji Din 8, pri blagajni Din 12.

Pekovske pomočnike je hudo razburila akcija mojstrov proti omejitvi nočnega dela. Poskrbljeno je da bodo tudi pomočniki odgovorili kot se spodobi.

Sneg je zapadel v noči od nedelje na ponedeljek. Ker je pritisnil mraz, je zmrznil. Izgleda, da bo ostal kot podlaga za nov snežni blagoslov, ki se ga upravičeno boje revni in brezdomci.

Premiera operete »Pod to goro zeleno« se vrši v torek, dne 7. decembra. V vodilnih vlogah nastopajo: Igljeva, Barbičeva, Starčeva, Gorinškova, Gorinšek, Košič, Harastovič, Sancin, Verdonin in drugi.

Celje

Nepotrebno razočaranje!

Nekateri trgovci nikakor ne morejo dočakati tradicionalne zlate nedelje, vsled česar jim je uspelo, da so tudi miklavževo nedeljo proglasili za zlato. Da se disciplina ne krši, so bile vse trgovine v nedeljo dopoldne odprte. Popoldne pa je že sledilo tarnanje, češ, da je občinstvo hodilo samo mimo trgovin, vsled česar veliko trgovcev ni kasiralo niti za kurivo. Nekaterim pa ne zadošča razočaranje, ki so ga doživeli trgovci. Tiste nekaterne najdemo med brivci. Tudi ti iščejo vzroke slabemu prometu tam, kjer jih ni, pa so godrnjali tako dolgo, da se je tudi njim ustreglo. Ker pa so še manj iznajdljivi, so imeli še večjo smolo, saj so celo pozabili obvestiti občinstvo, da bodo tokrat spravili svoje pomočnike ob nedeljski počitek. — Promet je bil menda res rekorden, saj smo že ob 10. uri videli nekatere gg. mojstre na ulici. Upamo, da bo sedaj lažje uspelo uvidevnejšim članom pridobitnih krogov prepričati ostale, da je nemogoče proglasiti vse nedelje za zlato. Delavstvo prav dobro ve, da je glavni vzrok slabega prometa v trgovinah in obrti brezposelnost in polovičarske mezde. Obrnite, gospodje, politiko v to smer in prepričali se boste, da ima delavstvo prav. Nameščencem, ki so bili že večkrat ob nedeljski počitek, pa priporočamo, da si vse nedelje, odnosno prekočasno delo točno zabeležijo, saj čez 7 let vse prav pride. Če ni pardona na eni strani, zakaj bi bil na drugi! Vse ob pravem času, tako tudi zlata nedelja! — Svit.

Celje se pripravljajo na veliko prireditev, ki se bo vršila dne 1. januarja 1938 in sicer bo to

II. natakarski ples.

ki se bo vršil v vseh prostorih »Narodnega doma«.

Ker bo to ena najlepših in največjih prireditev vabimo cenj. občinstvo že sedaj, da ne zamudi te lepe prireditev.

Natančen program za to prireditev bo objavljen s posebnim letaki.

Priljubljeni odbor.

Kranj

Aktualno predavanje. »Vzajemnost« priredi v nedeljo 12. decembra ob 9. uri dopoldne v dvorani rest. Semen predavanje o temi: »Vzajemno delo med možem in ženo«. Predavala bo s. Vodetova iz Ljubljane. Delavci ni delavke, udeležite se v čim večjem številu!

Veseloigro »Nebesa na zemlji« ponovi »Vzajemnost« na splošno željo delavstva v nedeljo 12. decembra ob 16. uri. Tudi pri tej predstavi sodeluje tamburaški zbor društva »Vzajemnost« iz Smednika.

Kočevo

Predavanje o Masaryku, demokraciji in delavstvu ter o socialni zaščiti se bo vršilo v nedeljo, dne 12. decembra ob 9. uri dopoldne v gostilniških prostorih Beljan Marije v Kočevju. Predavala bosta ss. dr. Reisman in Eržen. Pridite v čim večjem številu!

Pravici je zadoščeno! Že pregovor pravi: Vrč hodi toliko časa k vodnjaku, dokler se ne razbije. Tako se je zgodilo tudi nekemu rudarju v rudniku v Kočevju. Bil je odpuščen, ker so mu prišli na sled, da si je prisvajal vozčke, ki niso bili produkt njegovega dela. Zelo značilno za ljudi njegove vrste je to, da je bil tudi on eden od prvih »reiserjev«, priganjaški vzgled drugim in je užival velik ugled v očeh svojega krščanskega nadpaznika. Koliko so morali ostali rudarji radi tega človeka trpeti, se v današnjih časih niti opisati ne da. Ko je sedaj prejel nagrado v obliki odpusta za svoje nelepo delo, je še osebnost napadel nekega sodelavca in bi ga mogoče težko poškodeval, da niso to preprečili navzoči rudarji. Ni dovolj, ako je nekdo včasih pri kakšnem gospodu priljubljen samo zato, da blati člane marksistične strokovne organizacije, temveč je treba biti tudi pošten in značilen!

Delavski žepni koledar 1938

ki ga vsako leto izda Strokovna komisija je v tisku. Zaupniki, sporočite pravočasno Strokovni komisiji koliko komadov ga rabite, da se ga bo lahko razproslalo naročeno število vsem zaupnikom naenkrat. Letošnji koledar bo zelo ličnega formata. Vsebinska pa bo podučna za vsakega delavca in delavko ter nameščenca.

postali gospodarji Belcite, ki šteje 18.000 bivalcev. Največja težava je bila zavzetje cerkva, v katerih se je nasprotnik zabarikadiral. Šele pod pritiskom naše artiljerije nam je uspelo zavzeti te utrdbe. Na Kranjskem je mačka »sv. Duha« snedla, tukaj pa »duh« fašiste. Istega dne proti večeru, ko smo pričeli odvažati preostali material (municijo) iz cerkve, ni bilo nikjer ne duha ne sluha o fašistih. Prihodnji dan so se pa iz cerkvenih grobnic prikazali na dan fašisti v bojni opremi in civilisti, da smo kar ostrmeli odkod naenkrat toliko sovražnikov. Dokler so imeli upanje, da pride rešitev, so nas pozdravljali iz navadnih in strojnih

pušk, ko so pa postali naš plen in korakali v celih kolonah mimo nas, so pozdravljali »Salud kamerados!« (pozdravljeni sodrugji!). Zlasti so bili veseli, ko so videli, da jim ničesar nočemo. Veliko število vojakov je takoj stopilo prostovoljno v naše vrste in so obrnili orožje proti onim, ki so jih poprej prisilili, da se bore proti sebi in proti nam. V tem mestu smo vjeli čez 2000 vojakov in zaplenili veliko vojnega materiala.

Torej tako bi izgledalo nekoliko podrobnejše poročilo o zavzetju Quinte in Belcite. Zdi se mi, da ne bi škodovalo, če bi navedel še dve stvari o zavzetju Quinte in Belcite. Prvič ima zavzetje Belcite zgodovin-

ski pomen. Letos je ravno 100 let odkar je Napoleon s svojo vojsko ponosno osvajal vasi in kraje v Španiji in se nazadnje hotel polastiti tudi Belcite, kar mu pa na žalost ni uspelo. Kar pred 100 leti nepremagljivi Napoleon ni mogel izbojevati, to je uspelo naši republikanski armadi kljub utrdbam in silni obrambi.

Zavzetje Belcite je velikega pomena glede nadaljnjih operacij v smeri proti Saragossi, katero bo v bližnji bodočnosti dohitela ista usoda kot Quinto, Belcito in nešteto drugih krajev. Skoro bo nad Saragosso zaplopolala zastava lepše, boljše in pravičnejše bodočnosti!

(Dalje prihodnjič.)

CANKARJEVA DRUŽBA

vabi pisatelje, da za prihodnje leto predložijo rokopise najkasneje do 1. marca 1938. leta. Družba bo kakor vsako leto izdala dve socialni povesti, vsako v obsegu 7 tiskovnih pol.

CANKARJEVA DRUŽBA.

Ptuj

Slučaj vdove Vogrinc. Kakor smo na tem mestu poročali, je pred enim mesecem umrl delavec s. Vogrinc, eden iz garde ptujskih brezposelnih. Zadnje leto je bil večinoma dobesedno brezposeln in le deloma zaposlen pri javnih občinskih delih z mezdo Din 15.— dnevno. Moral je vzdrževati bolno ženo in 14-letno hčer. Po smrti moža sta ostali mati in hčerka, ki ne more dobiti nobene zaposlitve, brez vsakih sredstev. Na njuno prošnjo jima je odobrila občina »podporo in sicer: brezplačno stanovanje za 4 zimske mesece. Druga nič. Ne nudi niti prilike zaposlitve pri delih, ki jih opravljajo moški brezposelni, četudi bi radi delali obe, mati (kljub bolni nogi) in hčerka. Nekaj časa sta dobivali lirano v »Javni kuhinji«. Sedaj ne več. Neka sestra jima je rekla: »Samo na cesti in vsepovsod Vas vedno vidimo, v cerkvi nikoli.« — Tak je slučaj vdove Vogrinc. Mogoče bi mogel preskrbeti njeni hčerki kdo kako službo? Pripravljena je opravljati vsako delo.

Onim, ki se jih tiče. Te dni obiskuje naša akviziterka p. n. g. trgovce in druge obrtnike z namenom, da dobi noveletne oglase za »Delavsko Politiko«. Veliko trgovcev in obrtnikov je, ki imajo sicer radi delavski denar, nočejo pa inserirati v našem listu. Naše delavstvo se bo za dokazano nenaklonjenost prizadeti primerno oddolžilo. — Poverjeništvu.

Sv. Lovrenc na Pohorju

58 kamnosekov na cesti. Stavbena tvrdka Adolf in Ernst Ehrlich iz Zagreba je letos začela prav naglo delati v svojem tukajšnjem kamnolomu. Hotela pa je uvesti nekako posebno Hrvaško kraljestvo, kjer ni nobene socialne zakonodaje, kakor se na to dostikrat sklicujejo socialno čuteči naši podjetniki. Delavstvo pa se je organiziralo in zahtevalo svoje pravice po naših že davno veljavnih zakonih. Pa kljub temu ni nič pomagalo, brata Ehrlich le nista izplačevala niti bolniških šiltov, niti neprostovoljnih dopustov, ali če je šel delavec za pričo k sodišču itd. Opuščeni delavci uveljavljajo sedaj po odpustu svoje pravice in sami ne vedo, čemu so bili opuščeni. Mora biti v ozadju kaka posebna politika, ker ima tvrdka na skladišču več vagonov granita in tudi potreba po granitnih kockah je še velika. In tako bo morala sedaj tvrdka vendarle plačati delavcem enotedenski dopust, katerega jim je tako velikodušno prisodila o Veliki noči, kakor tudi bolezenske šilte, ker to določa zakon.

Tezno pri Mariboru

Dramska predstava. Diletantski odsek »Vzajemnosti« priredi v soboto, dne 11. decembra s pričetkom ob 8. uri zvečer v dvorani pri Feliču socialno dramo od Kranjca v 3. dej. »Katakomba«. Prijatelje delavskega izobraževalnega dela vabimo k obilni udeležbi. Odbor.

Študenti pri Mariboru

Moškričeve »Rdeče rože« na odru študentske »Vzajemnosti« so bile nov dokaz razgibane delavnosti naše delavske mladine. Autor te naše sodobne socialne drame je posamezne vloge kakor nalašč prikrojil duhu in pojmovanju naših igralcev-delav-

cev, zato ni čudno, če je njegova drama bila igrana že na večini odrov bivše »Svobode« in sedanje »Vzajemnosti«. Z nedeljsko predstavo je prodrla tudi v mariborsko okolje. Vrli študentski »vzajemničari« so nam jo predstavili razmeroma zelo dobro: vidi se, da je tu na delu idealna, homogena odrska družina, ki ima smisla za disciplino in resno vstvarjanje. Želimo, da bi se njena povezanost še bolj utrdila. Nekateri liki so bili predstavljeni res dobro, pri nekaterih pa bi bilo želeli, da bi se oprostili neke prisiljenosti, kar upamo, da bodo sčasom dosegli če se bodo poglabili v svoje vloge in se z ljubeznijo oklenili dela. Neza-dovoljiva je bila samo razsvetljava in pomankljiv kontakt med upravljavcem svetlobne inštalacije in med odrom; mučno je, če se začne razvijati dejanje na odru, ko je dvorana še razsvetljena. Sprememba scene pri odkritem zagrinjalu naj se vrši pri popolni zatemnitvi, da ne bo imelo občinstvo povoda za smeh, če mrtvec, ki je ravnokar izdihnil, pred njegovimi očmi vstane in zbeži z odra. To so sicer malenkosti, ki pa so za celoten vtis zelo važne. Velika dvorana pri Mrazu je bila nabito polna in gledalci so ob vsaki priliki burno ploskali. Pri predstavi je sodelovalo pevsko društvo »Enakost«.

Jesenice

Krščanski socialci napadaj... Ko sem nedavno napisal nekaj kritičnih opomb k vprašanju naših obratnih zaupnikov na Jesenicah, je čutila »Delavska pravica« potrebo, da me je napadla. Ko sem nato njene očitke zavrnil, so postali besni in namesto, da bi očitke pojasnili, udarjajo okrog z raznimi lepo zvenečimi gesli, s podtikanjem in blatenjem, dokažejo pa ničesar. Iz tega razloga bom razčistil danes, zaradi resnice, ne zaradi kakega zagovora ali polemike, nekatere stvari, v katere se zaletava »Delavska pravica« v št. 48 pod Jesenicami. Kdor je pazno prečital moje poročilo v »Delavski Politiki« z dne 17. novembra t. l. in vsakogar vabim, da ga prečita, kdor ga še ni, bo točno videl, zakaj pri »Delavski pravici« tako cvilijo. Pregovor pravi, da cvilji tudi pes, kadar mu stopiš na rep. V zadoščenju mi je, da je »tovariš« s cvilenjem priznal svojo krivdo in slabo vest. Gospodje vprašujejo, kdo ima v rokah »Tov. vestnik«. To so — še enkrat povdarjam — ljudje njihove branže, čeprav so morda ultračrni. »Tov. vestnik« prinese čisto kako stvar, ki jo potem pri »Delavski pravici« glodajo. Kdo ve, če nimata na tej delitvi vlog obe skupini sorodnih interesov? Kar se tiče denuncianstva naj se obrne »Delavska pravica« kar na uradništvu »Našega kovinarja«, ki to denuncianstvo nazorno prikazuje v zadnji številki, v članku »Naši ljudje v naših tovarnah«. Ker so ljudje okrog »Delavske pravice« tudi zastopani v konzorciju in uradništvu »Našega kovinarja«, bodo najlažje tam izvedeli za točne podatke o teh in sličnih denunciacijah in denuncijantih. Kaj ni neke vrste denuncijant tudi »Delavska pravica« oz. njen dopisnik, ki hoče denuncirati z neodgovornimi označbami »Tov. vestnika KID« mene pred delavstvom? Kaj pravite o tem, gospodje? — Želite vedeti, kdo je bil od ljudi, ki so bili v Ljubljani, povišan? Kaj tega ne veste sami? Kar informirajte se po uradih, pa boste videli, morda vam bodo pa kar delavci povedali. Ne da bi hotel spravljati to v kako zvezo, omenjam samo zanimivo dejstvo, da je bil v treh obratih, takoj ko je bil vržen po en zaupnik tega obrata na cesto, eden od Vaših ljudi — pa bodi to manj ali bolj črne barve — povišan za mojstra. Zaenkrat je menda o tej stvari dovolj. — Glede dnevnice pa povdarjam še enkrat, da sem bil o tem baš od zastopnikov JSD pod pričami direktno obveščeni. Zaradi vprašanja, kdo je plačal vožnjo v Bohinj pa to-le: Kdo pa je plačal vožnjo v Podkoren, kdo je plačal vožnjo v Kropo itd. Mi vemo, da je v Bohinj vožnjo

plačal vsak martinar sam, tovarna pa je prispevala Din 9000 za preko 200 udeležencev. Vsak je dobil kosilo, dva vrčka piva in malico, koliko je pa bilo tega, naj vsakdo sam izračuna. Nekaj pa je: ko smo videli, da se bo izlet priredil, pa bodisi z nami ali brez nas, smo rajši mi vzeli organizacijo v roke, tako, da smo mi o stvari odločili in tako uredili, da je delavstvo imelo čim več koristi od tega. Kako ste pa Vi vodili te stvari, se najbolje vidi z izleta obrata najbolj krščanski ljudi, kjer so delili kolajne z znano sliko in kjer sta bila pri prvi maši dva krščanska človeka, pri drugi pa z zastopniki podjetja vred 20. Če se jezite, da se vam je vsa stvar ponesrečila, nam pa ne, ne moremo zato. Saj vemo, da na Jesenicah »fovsija« bujno cvete. Mi vemo, da je to dal delavec, vemo pa tudi, da je bilo to namenjeno — in bi bilo izdano, če bi stvar vzeli v svoje roke ali ne. Čudimo se, da hočete to nam očitati — ne vidite pa tega, kar je »Na mejah« v št. 22 bilo potrjeno: Din 200.000 za cerkev, Din 70.000 za orglje — ne vidite kapelice pri Sv. Križu; kaj ne, to je bilo vse dano iz zasebnih žepov darovalcev, tu niso bili delavci nič prizadeti in žulji niso bili zaradi tega nič bolj trdi? Pa povejte, kaj smo mi dobili za naše namene, če bi radi še kaj očitali? — Glede razbijanja strokovnih organizacij, pa malo poglejte okrog sebe. Ni še daleč ona doba, ko je bila na Vaši strani samo ena strokovna organizacija, ni to JSZ, zdaj sta pa dve: JSZ in ZSD, poleg njih pa čuva še tetka JRZinka s stricem JUGORasom, ki je prišel menda iz Abesinije, kjer so mu odvzeli rimski napadalci naslov »rasa«. SMRJ je pa še vedno samo eden. Imeli ste eno enotno gospodarsko združenje, zdaj imate dve. Imeli ste eno enotno »Delavsko pravico«, zdaj pa je že dobila brata izven zakona: »Slovenskega delavca«, ki mu nezakonski oče celo na Jesenicah stoluje in uči vse o enotnosti in pravovernosti one, ki ga hočejo poslušati. Pokroviteljstvo nad vsem ima pa »Slovenec«, ki dela po morali: kadar se ti zdi, da je kdo na tleh, stopi mu na tilnik. In čeprav

»Slovenec« »Delavski pravici« vedno bere levite, ga »Delavska pravica« v tem posne-ma in je zdaj že v dveh številkah izbruhala vso svojo jezo na Čelesnika, ki ji je menda nevaren. In čeprav sta brata po materi »Delavska pravica« in »Slovenski delavec«, vsaj na videz do smrti sprta, sta pri napadanju nekega Čelesnika vendar enotna. »Slovenski delavec« je priobčil v 5. številki, tako podel in neresničen napad, da ga stavljam »Delavski pravici« za merjenje podlosti kot vzgled — nanj pa sploh ne odgovorjam. Zadnjič smo v »Slovencu« že čitali namigavanje zaradi skupnega nastopa obeh bratcev in glavni zaupnik je ona kost, ki se vsem tako slino cedijo po njej. Mi pa imamo 5 zaupnikov razrešenih — po čegavi zaslugi vedo vsi. Ostalih 11 pa ni konstituiranih. Zakaj, vedo tudi vsi. Kdo želi razrešitev še ostalih zaupnikov, kdo želi dobiti volilni odbor v roke, kaj kdo zabičuje na novo sprejetim delavcem — to so javne talnosti po Jesenicah. Sistem, ki se je lani izvedel pri volitvah v občinski odbor na Jesenicah po načelu — vsak naj voli svojega gospodarja — želijo vpeljati še v tovarno ter na ta način izriniti pravi delavski zaupniški sistem. Ljudje Vaše branže in barve so oni — odenki barv niso važni, važno pa je sorodstvo vsaj do drugega kolena — ki bi vse to imeli radi in ki imajo zaenkrat morda celo moč, da to izvedejo. Toda delavstvo stoji na straži in bo storilo vse, da ostane njegov zaupniški sistem neokrnjen in da bodo mogli zaupniki izvajati ono, kar jim zakon dovoljuje in nalaga. Volitve so k sreči tajne, in delavci bodo brez pritiska z vaše strani lahko odločili, ali bo Čelesnik kandidiral in če bo kandidiral, tudi ali bo izvoljen, ker to bo volja martinarjev in SMRJ na Jesenicah, ne pa JSZ ali skrivnega dopisnika v »Delavski pravici«. Lahko je iz anonimnosti govoriti o denuncianstvu in podlosti, če pa ima oni, ki se tako zaletava vame, korajžje in mirno vesti, naj se pa pod ev, novi odgovor podpisje s polnim imenom kakor sem se jaz še vedno. Dotlej pa naj velja za — figamoža, ki laja za hišo!

Čelesnik Ivan.

Delavski pravni svetovalec

Mejni spor (Zakovica—Lokovica)

Vprašanje: Soseđa, katere gozd meji na mojega, je umrla in njen sin hoče prestaviti mejo, ki je bila do sedaj nesporna. Posekal je na mojem svetu smreko in jo odpeljal na svoj dom. Kaj mi je napraviti?

Odgovor: Če nastopi spor glede meje, se lahko vsak prizadeti obrne na sodišče, ki v nespornem postopku mejo dokončno določi, če vrednost spornega mejnega prostora ne presega 500 Din, v nasprotnem primeru pa mejo začasno ugotovi, ter je možno dokazovanje močnejše pravice s tožbo.

Izročilna pogodba (Hrastnik)

Vprašanje: Nameravam prevzeti majhno posestvo od dveh starih samskih žensk in se dogovoriti z njima tako, da bi jima dajal do smrti popolno oskrbo in potrebo in mesečno rento v denariu. Ali je pogodba veljavna, če jo napravim kar doma in jo ženk kar doma podpišeta? Ali bom jaz kot prevzemnik tudi užival ugodnost kmečke zaščite glede starega dolga, ki je na posestvu, tako kot jo uživata dosedanji lastnici?

Odgovor: Če nameravate napraviti omenjeno pogodbo, je edino pravilno, da jo napravite pri odvetniku ali pri notarju, ki Vas bo glede sestave pogodbe natančneje poučil. Če je dosedanjima lastnicama posestva njun dolg že znižan po uredbi o likvidaciji kmečkih dolgov, bo pri tem tudi ostalo.

Posvojitev (Dol)

Vprašanje: Vzel sem triletno deklico ubogih staršev k sebi in bi jo rad dal prepisati na svoje ime. Kako naj to napravim?

Odgovor: Posvojitev je možna edino le na podlagi pismene pogodbe, napravljene pri sodišču ali pa pri notarju med Vami in očetom nedoletne deklice. Nato morate pogodbo s posebno prošnjo predložiti dotičnemu okrajnemu sodišču, ki izvršuje varstveno oblast nad nedoletno deklico. To

sodišče bo preiskalo vse okoliščine in poslalo Vašo prošnjo pristojnemu okrajnemu sodišču, ki bo posvojitve končno potrdilo, ter se bo nato deklica v matičnih knjigah prepisala na Vaše ime.

Hranarina in plača v času bolezni (Velenje)

Vprašanje: Bil sem dalj časa bolan. Ali imam v času bolezni pravico do hranarine in do plače?

Odgovor: Delavci lahko zahtevalo po § 219 o. z. od delodajalca plačo za en teden bolezni. Od okrajnega urada vam gre hranarina za ves čas bolezni, največ do 26 tednov, vendar, daje Okrajni urad v nekaterih primerih hranarino tudi celo leto.

Ivan Kravos, Maribor
Aleksandrova cesta 13

priporoča: ročne torbice, aktovke, denarnice nahrbtnike itd. kot zelo praktična

Božična darila

Po zelo ugodni ceni se proda

skoraj nov gramofon s ploščami. Vprašati v trgovini Delavski dom, Maribor, Frankopanova 1

Proda se
po umrli hotelirki Lebič Frančiški

pohištvo, obleke, perilo, porcelanasta in steklena posoda, jedilni pribor, sodi, vkuhanu sadje etc.

Dražba se vrši v Celju,
Hotel „Beli vol“

dne 17. decembra 1937 ob 9. uri. Kupnino je plačati takoj, kupljeni predmeti se morajo nemudoma odstraniti.

Dr. Ivan Stojan I. r. jav. notar, kot sodni komisar

Zahvala

Podpisani izrekamo iskreno zahvalo za številne izraze sočutja ob priliki izgube našega dragega moža, očeta, starega očeta, gospoda

Hrastnika Ivana
kovača drž. žel. v pokoju

Zlasti se zahvaljujemo godbi Glasbenega društva žel. del. in uslužb., delavskemu pevskemu društvu »Frohinn«, primariju g. dr. Lutmanu, ki je storil vse za olajšavo njegovega trpljenja v zadnjih dneh življenja, darovalcem vencev in cvetic, kakor tudi vsem, ki so blagega pokojnika spremili na zadnji poti.

Žalujejoči ostali.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragg
Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

Priporoča se
SPECERIJSKA TRGOVINA
Delavski dom I.L.L.O.L.
Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnih cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Naročajte tiskovine

v Ljudski tiskarni
Maribor, Sodna ulica št. 20

Zahtevajte vedno in pousod kruh in pecivo iz Delavske pekarne v Mariboru. Telefon št. 2324

ZA ZIMO
en par dobrih

„Karo“ čevljevi